

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ ПІДТРИМКИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ЄВРОПІ

ACADEMIC MOBILITY AS A COMPONENT OF THE STRATEGY TO SUPPORT INTERCULTURAL COMMUNICATION IN EUROPE

В статті проаналізовано актуальні проблеми міжкультурної комунікації у контексті активізації процесів інтеграції України у європейський інфоспростір. Автором проаналізовано тенденції розвитку міжкультурної комунікації у умовах інтенсивного науково-технічного прогресу. Встановлено, що на сучасному етапі, процеси міжкультурної комунікації та академічного обміну несуть в собі прагматичні цілі, є взаємопов'язані та використовуються як інструменти розвитку професіоналізму та конкурентостійкості фахівця, сигналізують про характер зовнішньополітичного курсу держави.

Перевірка нормативно-правового забезпечення процесу формування академічної мобільності та тематики наукових дискусій, дала змогу виявити актуальні проблеми забезпечення процесу академічного обміну, необхідність створення програм підготовки фахівців та студентів до академічної мобільності. Обґрунтовано та перевірено гіпотезу про те, що зміст академічної мобільності тотожній цілям та завданням міжкультурної комунікації, а відтак, академічну мобільність слід вважати компонентом міжкультурної комунікації. Значна увага звертається на необхідність іншомовної підготовки тих фахівців, які прагнуть розвивати власну академічну мобільність і повинні бути готові до спілкування іноземною мовою. З'ясовано, що брак академічних програм іноземною мовою та відсутність належних іншомовних навичок серед викладачів стають на заваді притоку іноземних студентів в Україну.

Виявлено, що активна внутрішня міграція населення також стимулює процес внутрішнього академічного обміну, як типового явища для полікультурних регіонів. Перспективою подальших досліджень автор вважає формування переліку навичок з визначення рівня сформованості академічної мобільності, дослідження методів підвищення рівня зацікавленості суспільства у процесах міжкультурного обміну.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, академічний обмін, академічна мобільність, внутрішній академічний обмін, регіональний

аспект міжкультурної комунікації, міжкультурна комунікація професійного спрямування.

The article has analyzed current problems of cross-cultural communication in the context of integration of Ukraine into the European data space. The author has learned the trends of cross-cultural communication in conditions of intensive scientific and technological progress. It has been established that at the current stage, the processes of cross-cultural communication and academic exchange carry rather pragmatic goals, are interconnected and used as mediums for the development of professionalism and competitiveness of a specialist, signaling the nature of a state foreign policy.

The review of the regulatory and legal environment for academic mobility along with the scientific discussions, made it possible to identify the topical problems of the academic exchange process, the need to create programs for training specialists and students for academic mobility. The hypothesis that the content of academic mobility relates to the goals and tasks of cross-cultural communication has been substantiated and tested, and therefore, academic mobility should be regarded as a component of intercultural communication. Considerable attention is paid to the need for foreign language training of those specialists who seek to develop their own academic mobility and must be ready to communicate in a foreign language. It has been found that the lack of academic programs in foreign language and the lack of proper foreign language skills among teachers hinder the flow of foreign students to Ukraine.

Beyond international context, the intensity of internal academic exchange has been discussed as an integral phenomenon of multi-cultural regions, which occurred as a result of internal migration. The author considers the formation of a list of skills to determine the level of academic mobility as a perspective for further research, voices the search for methods that could increase the level of interest in the processes of intercultural exchange among population.

Key words: cross-cultural communication, academic exchange, academic mobility, internal academic exchange, regional aspect of intercultural communication, professionally oriented cross-cultural communication.

УДК 37.091.2:316.72:316.77(4)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/55.1.34>

Фельцан І.М.,
докт. філософії,
ст. викладач кафедри англійської мови,
літератури з методиками навчання
Мукачівського державного університету

Постановка проблеми. Незважаючи на складні умови функціонування ланок освіти в Україні з початком запровадження воєнного стану, особливого значення набувають процеси, які сприяють інтеграції української освіти і науки у світовий інформаційно-культурний простір. Фахівці в галузі докладають всіх зусиль для того, щоб національна стратегія освіти відповідала критеріям підготовки людини до життя та праці у сучасному соціумі. Завдання, які з'являються в умовах активного інформаційного обміну, спонукають до особистої

та професійної мобільності, як запоруки виживання в умовах кризи.

Інтенсивність міжкультурних контактів відбувається на тлі науково-технічного прогресу, що вимагає від людини постійного оновлення не лише професійних, але також соціально-адаптаційних навичок з метою інтеграції у полікультурний соціум. З'являється необхідність культурної адаптації представників однієї культури на теренах існування іншої, що спонукає державу брати на себе відповідальність за створення

нормативно-правового забезпечення процесів, які прямо чи опосередковано створюють умови для міжкультурної комунікації, а також з метою передбачення конфліктів та уникнення інформаційної ізоляції.

Аналіз основних досліджень і публікацій.

Можна стверджувати, що процес та основні категорії міжкультурної комунікації стали об'єктом активного вивчення вітчизняних науковців одночасно з розвитком та поширенням інформаційно-комунікативних технологій. Якщо на початку ХХІст. предметом дискусій були комунікація та культура загалом, то у 20-тих рр., актуальності набуває проблематика міжкультурної комунікації.

Вагомий внесок у розвиток вітчизняної теорії та практики міжкультурної комунікації зробив В. М. Манакин описавши основні типи культур та категорії міжкультурної комунікації, його праці стали довідником з теоретичних питань міжкультурної комунікації і, водночас, практичним посібником-рекомендацією щодо коректної, толерантної поведінки в певній ситуації спілкування.

Наукова думка та термінологічний апарат міжкультурної комунікації розвивалися синхронно з політико-економічними реаліями, активізацією міграційних процесів у Європі, що означало збільшення кількості контактів між вихідцями різних культур – це була реакція на попит у суспільстві. Різні аспекти міжкультурної комунікації досліджували у своїх працях І. С. Бахов, О. Є. Блинова, А. О. Борисов, Е. Г. Ганиш, А. М. Гузь, Н. В. Захарчук, А. В. Козак, О. П. Кучмій, Л. Ф. Муц, Н. О. Никифоренко, А. В. Ніжник, А. Є. Рогатюк, Ю. С. Сабаш, Т. Сулятицька, В. Щербин та ін.

Компаративні дослідження виконувалися у межах самого явища, зосереджуючи увагу на порівнянні специфіки національних мов, ролі етнічних стереотипів, відмінних та спільних картинах світу, видах культур та притаманних їм цінностях, структурі та методологічних засадах формування міжкультурної комунікації, філософсько-соціологічному, семіотичних та гендерних, соціологічних та психологічних аспектах міжкультурної комунікації.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Прагматичні аспекти міжкультурної комунікації за професійним спрямуванням досліджувалися рідше, розглядаючи її як невід'ємну складову професійної діяльності спеціаліста, або ж аналізуючи певний вид міжкультурної комунікації за фахом (З. Р. Батринчук, С. С. Доскач, Л. Б. Костик, О. В. Красовска, Н. І. Овчаренко, Л. Б. Платаш, О.М. Тур та ін.).

В Україні, донедавна, процес міжнародного академічного обміну не мав системного характеру, був особистою ініціативою суб'єктів освіти та викликав ряд питань, які не могли бути вирішені через відсутність законодавчого забезпечення.

Незважаючи на те, що міжкультурну комунікацію розглядають як один із аспектів професійно-комунікативної компетентності, відносно недавно міжнародна академічна мобільність фахівця була визнана одним із критеріїв його професіоналізму, що сприяє співпраці та співдружності, інформаційно-культурному обміну між країнами, а також свідчить про євроінтеграційний курс держави.

Формування мети статті (постановка завдання). Метою дослідження є обґрунтувати необхідність визнання академічної мобільності як складової стратегії підтримки міжкультурної комунікації на державному рівні; проаналізувати процеси міжкультурної комунікації та академічного обміну як умову розвитку професіоналізму та конкурентостійкості фахівця; виявити актуальні проблеми забезпечення академічної мобільності в Україні; перевірити гіпотезу про те, що зміст академічної мобільності тотожній цілям та завданням міжкультурної комунікації, а відтак академічну мобільність можна вважати компонентом міжкультурної комунікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. У червні 2016 р. Єврокомісією була задекларована *Нова стратегія розвитку міжнародних культурних відносин*, в основі якої була ідея зміцнення культурного співробітництва і взаємодії між ЄС і країнами-партнерами, встановлення світового порядку, який базується на мирі, повазі до прав людини, свободі висловлювань, взаємного розуміння і дотриманні фундаментальних цінностей. Перетворившись на національну ідею в країнах ЄС, метою міжкультурного діалогу вважають консолідацію загального полікультурного простору в Європі і формування європейської ідентичності [10, с. 12].

Ключовими цілями міжкультурної комунікації вважають: глибоке і всебічне оволодіння культурою власного народу, що відбувається внаслідок інтеграції в інші культури; формування уявлень про різноманіття культур в світі і виховання позитивного ставлення до культурних відмінностей; формування та розвиток умінь і навичок ефективної взаємодії з представниками різних культур; виховання в душі миру, терпимості, гуманного міжнаціонального спілкування.

Роль міжкультурної комунікації в процесах глобалізації та євроінтеграції розглядають як здатність адекватного освоєння культурних цінностей інших народів, оскільки глибина та ефективність даної взаємодії визначає взаємну зацікавленість партнерів один в одному, можливість задоволення ними своїх потреб та запитів, ступінь їх готовності брати участь в діалозі культур [7, с. 147].

Практику академічного обміну як інструмент підтримки міжкультурної комунікації у Європі використовують давно, інформаційний обмін відбувається на всіх етапах освіти та у соціально-побутовій

сфері, полягає в обміні досвідом між студентами та професорсько-викладацьким складом, дає можливість отримати додаткову освіту за новими професійними освітніми стандартами. Активна міграція населення спонукає університети Європи створювати чи вдосконалюють програми для навчання іноземних студентів різного віку.

В умовах євроінтеграції, освіта стає ключовим медіатором міжкультурних зв'язків, в межах якої відбувається комунікація на всіх етапах формування особистості, а визнання її ролі підтверджується активною підтримкою держави процесу академічної мобільності. Зміст заходів, які проводить ЄС з метою розширення соціокультурного досвіду громадян, свідчить про визнання і підтримку тих процесів, які здатні впливати на формування нових особистісних якостей учасників комунікаційного процесу.

Програма «Молодь у дії» (Youth in Action) сприяє мобільності в та поза межами ЄС у системі неформальної освіти, заохочує до участі всіх молодих людей, незалежно від соціального чи культурного походження, до розвитку відчуття активного європейського громадянства, солідарності та терпимості серед європейців, залучення їх до формування майбутнього Європи [11].

Про інтерес зарубіжних науковців до процесу міжнародної академічної мобільності свідчать праці Б. Білечен і Ван Мол, Б. Вахтеру, Е. Джонз, Р. Кінг, А. Кралер, Б. Мойлеман, де Олівейра, Р. Чодаха, І. Ріаньо, У. Тайхлер та ін.

У XXI ст. процес міжкультурної комунікації втрачає вузький пізнавальний інтерес, набуває прагматичних цілей, державну підтримку отримують процеси, які можуть залучити до міжкультурної комунікації всі групи населення. За таких умов, академічна мобільність фахівця стає важливою складовою державної стратегії.

У своїх дослідженнях, науковець Т.В. Соломенна слушно зауважує, що більша кількість інформації про інші культури ще не дає зростання міжкультурної чуттєвості, вона має бути засвоєна в такий спосіб, щоб змінювати деякі культурні установки, вподобання, коригуючи поведінку людей під час міжкультурної взаємодії, сприяє виходу із стану глобальної соціальної кризи, встановленню атмосфери взаєморозуміння, переходу до періоду процвітання та розквіту [10].

Реальні учасники програм міжнародної академічної мобільності розширюють коло наукових знань, здобувають навички міжкультурного спілкування та дипломатії, розв'язання нагальних проблем, знаходять нові наукові контакти, встановлюють корисні соціальні зв'язки, розвивають особистісний і професійний потенціал, альтернативні погляди на світ та ін. Також спостерігається сприйняття молоддю дослідницької діяльності перспективним складником особистісно-професійної

самореалізації, а також прагнення здійснення наукових пошуків й набуття нового професійного досвіду з метою його впровадження на практиці [5, с. 232].

Можна констатувати, що значущість міжкультурної комунікації у професійній діяльності визнається на міжнародному рівні. Інтеграція індивіда в міжнародну академічну спільноту забезпечує доступ до передових освітніх здобутків економічно розвинених країн світу, збільшує шанси на професійну самореалізацію, сприяє розвитку міжкультурних компетентностей. Така практика дає можливість проводити моніторинг якості освіти й рейтингів закладів вищої освіти, порівнювати та оновлювати зміст освітніх програм відповідно до вимог роботодавців на рівні перспективних наукових напрямів, насамперед міжгалузевих і прикладних.

До позитивних проявів академічної мобільності на рівні особистості та групи МОН України відносить: діалог культур, розширення кругозору, набуття нових професійних навичок, вдосконалення навичок володіння іноземними мовами, підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринку праці, підвищення кваліфікації у контексті глобальних трендів розвитку науки, залучення до кращих світових практик, професійний діалог, підвищення якості освіти і науки у відповідності з міжнародними стандартами, підвищення рівня освіченості населення, залучення у контекст загальноосвітніх трендів розвитку, збільшення інтелектуального потенціалу країни [9].

Дванадцятого серпня 2015 року Кабінет Міністрів України затвердив постанову № 579 «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» [8]. Проблематика всебічного забезпечення процесу стала предметом уваги фахівців в інших галузях, зокрема, міграційної політики, працевлаштування, торгівлі, які включилися в процес регламентації, організації та фінансування академічної мобільності разом з регіональними неурядовими агенціями та міжнародними організаціями [1].

Необхідність вдосконалення нормативно-правового забезпечення процесу відбувається на тлі безперервних змін у соціально-економічному та політичному житті Європи та України. У травні 2022 року набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо врегулювання питань академічної мобільності» № 599, якою, зокрема, визначено процедуру реалізації права на академічну мобільність, порядок проходження, визнання та зарахування результатів академічної мобільності для українських учасників в межах міжнародної співпраці в галузі освіти, науки, інновацій [9].

Дослідниця Г. Корчова цілком справедливо наголошує, що академічна мобільність має стати системним явищем на рівні державної політики. Опанування сучасних міжнародних освітніх програм українськими студентами стає необхідним, тому що вони є фундаментом для розвитку навичок інтеграції в міжкультурний простір інших країн світу. Посилення академічної й культурної інтернаціоналізації міжнародної вищої освіти сприяє особистісному розвитку української студентської молоді та відкриває широкі можливості працевлаштування в Україні відповідно фаху отриманої освіти за кордоном; активізує механізм співпраці студентських організацій з метою поліпшення соціальної й культурологічної адаптації студента в освітньому та міжкультурному середовищі за кордоном; відкриває можливості вивчення іноземної мови у спілкуванні з «носіями іноземної мови» для опанування соціально-побутової лексики; розвиває практичну, наукову та міжкультурну спрямованість і професійну грамотність; підштовхує державу до створення вітчизняних інститутів освіти та науки, їх включення до європейської співдружності як гідних і рівноправних членів [4, с. 57].

Однак, не зважаючи на суспільний резонанс та визнання ролі міжкультурної комунікації, відкритими залишаються питання підготовки особистості до такої взаємодії.

До найбільш актуальних проблем забезпечення ефективності процесу академічного обміну відносять: готовність до іншомовного спілкування, готовність до перебування у полікультурному середовищі, фінансову підтримку зі сторони держави, визнання результатів навчання здобутих за різними формами освіти, інформаційну підтримку та контроль пропозицій з метою уникнення ситуацій з шахрайством.

Іншомовну компетентність вважають однією із основних умов організації та забезпечення процесу міжкультурної комунікації. Будь-який вид академічної мобільності передбачає діяльність, яка базується на комунікації у групі чи індивідуальному порядку учасників освітнього процесу у вищих навчальних закладах-партнерах з метою реалізації індивідуальних освітніх, академічних та дослідницьких програм.

Мовна складова присутня на всіх етапах процесу академічного обміну. Більшість програм вимагають володіння англійською мовою на рівні не нижче B2. Потрапляючи в іншу країну людина асимілюється через комунікацію, є носієм своєї культури на вербальному та невербальному рівнях.

Умовою участі у програмах академічної мобільності є високий рівень володіння іноземною мовою, в більшості – англійською, для осіб, які здобувають наукові ступені доктора філософії (кандидата наук) або доктора наук, науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників, які беруть участь

у семінарах, наукових школах, конференціях, для участі у спільних проєктах, вивчення досвіду приймаючої сторони, встановлення партнерських відносин тощо.

Зазвичай, вітчизняні студенти їдуть у країни, що близькі за мовою та культурою, туди, де вже є великий контингент українців. На кількість студентів з України в тій чи іншій країні також впливають чисельність української діаспори, якість освіти, культурна близькість, вартість освіти, вартість проживання та рівень оплати праці [4].

Однією з найбільш популярних програм обміну в Україні є Erasmus+, започаткована Європейським Союзом у 2014 році. Серед міжнародних стипендіальних програм, які користуються найбільшим попитом наших студентів: грантової програми ЄС Еразмус +, стипендії Німецької служби академічних обмінів DAAD, Національна стипендіальна програма Словацької Республіки, Програма стажування «Internship Programme of German Business for Ukraine», стипендії Шведського інституту по програмі «Visby», Стипендії ім. Ернста Маха на навчання та стажування в Австрії, стипендії Вишеградського фонду підтримують навчання в магістратурі або аспірантурі в країнах Вишеградської четвірки: Чехії, Угорщини, Польщі та Словаччині, та інших.

Міжкультурна комунікація відбувається не лише на міжнародному, але також регіональному рівні. З'являється мережа українських освітніх хабів, яку ініціювали Міністерство освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти і Асоціація інноваційної та цифрової освіти, в основу яких покладено концепцію навчання впродовж життя (Life Long Learning), можливість продовжувати здобувати освіту за державною програмою, безкоштовно користуватися освітніми пропозиціями, зокрема вивчати ІТ та робочі професії, набувати найбільш затребувані навички для професійного зросту, удосконалювати українську та англійську мови, отримувати психологічну підтримку тощо.

Зростання рівня вищої освіти всередині країни стало приводом до активізації програм внутрішнього академічного обміну, таких як «САМ Україна», що фінансує обмін студентами між двома університетами з різних регіонів країни. Програма відшкодовує адміністративні витрати партнерів та оплачує проїзд, проживання і щоденні витрати студентів, розроблена за погодження Міністерства освіти й науки України.

Україна стає об'єктом зацікавлення та дослідження для талановитих науковців зі світовими іменами, Єврокомісією був створений портал «Європейський дослідницький простір для України» (ERA4Ukraine) – єдиний центр інформаційних послуг та послуг із підтримки для українських дослідників, які знаходяться в Україні, а також для тих, хто вимушений був залишити країну.

У межах зустрічі Європейської Комісії з досліджень та інновацій, яка збирає політиків, дослідників, підприємців і громадськість для обговорення та формування майбутніх досліджень та інновацій у Європі та за її межами, було проведено сесію "Підтримуючи Україну: глобальні принципи та цінності в науковій та інноваційній діяльності", під час якої Європейський комісар з питань інновацій, досліджень, культури, освіти та молоді Марія Габріель проголосила підтримку Україні.

Довгострокова перспектива міжкультурної комунікації відіграє важливу роль у формуванні зовнішньополітичної стратегії держави, свідчить про відношення до інших культур та створює платформи для поширення власної. У такій моделі проходить виховання полікультурного сприйняття світу, а навички міжкультурної комунікації розглядають як один із способів уникнення непорозумінь у спілкуванні з іноземцями, оперуючи знаннями про національно-етнічну свідомість свого співрозмовника, уявленням про спільність минулого, сьогодення та майбутнього, етичних аспектів, професійно-прикладного аспекту спілкування.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Узагальнюючи вищенаведені факти, можемо стверджувати, що актуальність розвитку академічної мобільності визнається на міжнародному та національному рівні всіма суб'єктами процесу. Потенціал та переваги такого досвіду дають можливість розглядати його як елемент державної стратегії підтримки міжкультурної комунікації.

Тотожність цілей та завдань доводить необхідність дослідження процесу академічного обміну як складової стратегії підтримки міжкультурної комунікації та впливу на світовий соціально-культурний простір, інструменту встановлення позитивних відносин між представниками різних культур і держав, який здатен забезпечити стабільність міжнародних та регіональних контактів, безперервний обмін ідеями та здобутками у різних галузях.

В умовах змін, потребує постійного вдосконалення нормативно-правове забезпечення процесу академічного обміну, яке повинно враховувати інтереси населення, стан економіки й політики (особливості рівня та якості життя в Україні і країнах Європи), ментальні особливості міжкультурного соціуму, рівень якості міжнародної освіти та її вартість (у тому числі харчування і проживання за кордоном, доступність різних побутових умов, послуг тощо).

Перспективою подальших досліджень вважаємо: розробку програм з підготовки особистості до міжнародного академічного обміну; формування переліку навичок та компетентностей необхідних

для професійної діяльності в контексті змін умов праці, критеріїв готовності до життя в умовах полікультурності; розробку методик формування академічної іншомовної компетентності викладацького складу з метою розширення можливостей для навчання іноземних студентів в Україні; обґрунтування необхідності постійного фінансово-інформаційного забезпечення з боку державних та приватних організацій, як результат визнання практичних переваг міжкультурної комунікації професійного спрямування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світі. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/akademichna-mobilnist-yak-faktor-integracii-ukraini-u-svitovi>.
2. Карпчук Н. П. Засади комунікаційної політики: досвід країн-членів Європейського Союзу: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2015. 440 с.
3. Ковбатюк М. В., Шевчук В. О. Академічна мобільність студентів в умовах розвитку освітніх інтеграційних процесів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. Вип. 30. С. 92–97. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.ua/archive/30_2020ua/19.pdf.
4. Корчова Г. Академічна мобільність здобувачів в умовах сучасного освітнього процесу. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2017_144_16
5. Магрламова К. Г. Академічна мобільність – невід'ємна складова освіти впродовж життя. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2015. № 14. С. 230–234.
6. Манакін В. М. Міжкультурна комунікація як наука. Основні категорії міжкультурної комунікації. *Мова і міжкультурна комунікація: навч. посібник для студентів ВНЗ*. Київ: Академія, 2012. С. 7–62.
7. Матвієнко О. В., Попова Л. М. Академічна мобільність як складова частина підготовки майбутніх учителів до міжкультурної комунікації в умовах євроінтеграції. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 21, Том 2. С. 147–150. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/21/part_2/35.pdf
8. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо врегулювання питань академічної мобільності: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 травня 2022 р. № 599. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/599-2022-%D0%BF#Text>.
9. Про затвердження Порядку реалізації права на академічну мобільність: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#Text>.
10. Соломенна Т. В. Міжкультурна комунікація в Європейському Союзі: методичні рекомендації. Чернівці: Вид-во НУ «ЧК» ім. Т. Г. Шевченка, 2020. 36 с.
11. Youth in Action. URL: http://eacea.ec.europa.eu/youth/programme/about_youth_en.php.